

Zatrudnianie cudzoziemców, czyli jak pomóc obywatelom Ukrainy

Wojna w Ukrainie i związany z nią masowy napływ uchodźców spowodowały konieczność szybkiego wprowadzenia przepisów, które stworzyłyby ramy prawne dla legalizacji pobytu, pracy, korzystania ze świadczeń publicznych przez obywateli tego kraju, którzy w wyniku działań wojennych prowadzonych na terytorium ich państwa przybyli do Polski.

Magdalena Solich
Aplikant adwokacki

Łukasz Łaguna
Aplikant adwokacki

BKB Baran Książek Bigaj

Odpowiedzią na tę potrzebę jest ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, której przepisy obowiązują w większości z mocą wsteczną od dnia 24 lutego 2022 roku, tj. od początku kryzysu.

Osoby, których dotyczy specustawa

Przepisy specustawy dotyczą obywateli Ukrainy, którzy przybyli do Polski w związku z prowadzonymi w ich kraju działaniami wojennymi. W praktyce dotyczą one osób, które polską granicę przekroczyły po dniu 24 lutego 2022 roku. Po zmianie specustawy, z której usunięto wymóg bezpośredniego przybycia z terytorium Ukrainy, tj. przekroczenia jednego z polsko-ukraińskich przejść granicznych, z jej regulacji będą mogli skorzystać także ci Ukraińcy, którzy do Polski dotarli inną drogą (np. przez granicę ze Słowacją). Nawet po zmianie specustawa dotyczy jednak tylko tych obywateli, którzy przybyli do naszego kraju z terytorium Ukrainy. Ustawa nie reguluje natomiast sytuacji osób, które wcześniej znajdowały się w kraju innym niż Ukraina i z terytorium państwa trzeciego przybyli do Polski.

Z ochrony przewidzianej w specustawie mogą również skorzystać obywatele Ukrainy posiadający Kartę Polaka oraz członkowie ich najbliższej rodziny, jeśli w związku z działaniami wojennymi przybyli do Polski.

Legalność pobytu

Pobyt obywateli Ukrainy, którzy po 24 lutego 2022 roku zgodnie z prawem przybyli na tery-

rium Polski i deklarują zamiar pozostania w Polsce jest uznawany za legalny przez okres 18 miesięcy liczony od dnia 24 lutego 2022 r. W ustawie przewidziano możliwość wskazania daty końcowej okresu, w którym wjazd obywatela Ukrainy na terytorium RP w związku z toczącą się wojną będzie powodował, że w jego sytuacji znajdzie zastosowanie specustawa. Na chwilę obecną taka data końcowa nie została jednak wyznaczona.

Zarejestrowanie pobytu

Pobyt w Polsce obywateli Ukrainy, którzy przybyli do naszego kraju w związku z działaniami wojennymi podlega obowiązkowi rejestracji. W przypadku znacznej części obywateli Ukrainy, którzy po 24 lutego 2022 roku przekroczyli granicę z Polską ich wjazd do Polski nie został zarejestrowany podczas kontroli granicznej. Ukraińcy, których taka sytuacja dotyczy, w ciągu 60 dni od wjazdu do RP są zobowiązani do złożenia wniosku o rejestrację. Powinien on zostać złożony wraz z wnioskiem o nadanie numeru PESEL.

PESEL

Równie istotną kwestią jest możliwość uzyskania przez obywatela Ukrainy numeru PESEL. Obywatelowi Ukrainy, który przebywa w Polsce legalnie na podstawie specustawy, na podstawie wniosku złożonego w dowolnym organie wykonawczym gminy (wójt/burmistrz/prezydent) na terytorium Polski nadaje się numer PESEL. Warto podkreślić jest to, że może zostać złożony w dowolnej gminie.

Wniosek o nadanie PESEL składa się osobiście w siedzibie organu gminy na piśmie utrwalonym w postaci papierowej, opatrzonym własnoręcznym czytelnym podpisem. Ustawa zobowiązuje pracownika gminy do pomocy obywatelowi Ukrainy przy wypełnianiu tego wniosku.

Prawo do wykonywania pracy

Specustawa zapewnia obywatelom Ukrainy prawo do wykonywania pracy. Zgodnie z art. 22

specustawy, obywatel Ukrainy jest uprawniony do wykonywania pracy w przypadku, gdy:

- 1) jego pobyt na terytorium Polski uznaje się za legalny na podstawie specustawy,
- 2) legalnie przebywa na terytorium Polski (również na innej podstawie niż specustawa) – oraz jeżeli pracodawca powiadomi w terminie 14 dni od dnia podjęcia pracy przez obywatela Ukrainy powiatowy urząd pracy właściwy

ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania podmiotu o powierzeniu wykonywania pracy temu obywatelowi. Powiadomienie następuje za pośrednictwem systemu praca.gov.pl.

Prawo do wykonywania działalności gospodarczej

Wedle przepisów specustawy, obywatele Ukrainy, których pobyt na terytorium Polski jest legalny na jej podstawie lub na podstawie przepisów ustawy o cudzoziemcach mogą podejmować i wykonywać działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na takich samych zasadach jak obywatele polscy, pod warunkiem uzyskania przez nich numeru PESEL.

Przedłużenie pobytu

Specustawa przewiduje również przedłużenie okresów legalnego pobytu obywateli Ukrainy na terytorium RP. Jak wskazuje art. 42 specustawy, jeżeli ostatni dzień okresu pobytu obywatela Ukrainy na terytorium Polski na podstawie wizej krajowej lub zezwolenia na pobyt stały przypada w okresie od dnia 24 lutego 2022 r., okres ważności tych dokumentów ulega przedłużeniu z mocy prawa do dnia 31 grudnia 2022 r. Podobnie, jeżeli ostatni dzień okresu ważności: kart pobytu, polskich dokumentów tożsamości obywatela Ukrainy, dokumentów „zgoda na pobyt tolerowany” wydanych obywatelom Ukrainy przypada w okresie od dnia 24 lutego 2022 r., ulegają one przedłużeniu z mocy prawa o okres 18 miesięcy. ■